

Klimatkontrakt 2030

Mellan Umeå kommun och myndigheterna
Energimyndigheten, Vinnova, Formas, Tillväxtverket,
Trafikverket, Naturvårdsverket samt Viable Cities.

VERSION 2022

Innehåll

1. Syftet med Klimatkontrakt 2030	4
2. Parter	4
3. Kommunens åtaganden	4
3.1. Kommunens klimatmål	5
3.2. Strategi	5
3.3. Organisation och ledning	7
3.4. Samverkan med näringsliv, akademi och medborgare	7
3.5. Klimatinvesteringsplan	9
3.6. Digitalt stöd för genomförandet	9
3.7. Innovationsnav för klimatneutrala kommuner	10
3.8. Klimatanpassning	10
3.9. Klimatsmart mobilitet	11
3.10. Rapportering och uppföljning	12
4. Viable Cities åtaganden	12
4.1. Bättre regler	12
4.2. Innovationer	12
4.3. Samordnad finansiering	13
4.4. Samspel med EUs mission klimatneutrala städer	13
5. Myndigheternas åtaganden	13
5.1. Lärande arbetssätt för policyutveckling	14
5.2. Stöd till forskning, innovation och utveckling	14
5.3. Samordnad finansiering	15
5.4. Deltagande i europeiska initiativ för hållbara städer	15
6. Strategiska utvecklingsprojekt 2023	16
6.1. Systemdemonstration	16

6.2. Konkurrenskraft och finansiering.....	16
6.3. Medborgarengagemang.....	17
6.4. Mission klimatneutrala städer 2030 internationellt.....	17
7. Gemensamt arbete kring uppföljning, utvärdering och uppdatering.....	18
7.1. Viktigaste uppdateringar för kommunen.....	18
7.2. Mest angelägna erfarenheter att dela för kommunen.....	19
7.3. Viktigaste uppdateringar för Viable Cities.....	19
7.4. Viktigaste uppdateringar för myndigheterna.....	21
8. Kontraktet.....	23
Klimatkontrakt 2030.....	24
Bilaga 1 – länkar till dokument.....	25

1. Syftet med Klimatkontrakt 2030

Syftet med detta Klimatkontrakt är att öka tempot i klimatomställningen i städer inom ramen för Agenda 2030 och samtidigt bidra till återhämtningen i svensk ekonomi i kölvattnet av corona-pandemin. Klimatkontraktet uttalar parternas avsikt att höja ambitionen inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning. Klimatkontraktet ger även Sverige och svenska städer goda förutsättningar att vara internationella föregångare i städers klimatomställning. Detta ska uppnås genom ömsesidiga och långsiktiga åtaganden om insatser från de undertecknande statliga myndigheternas, innovationsprogrammet Viable Cities och kommunens sida enligt följande.

2. Parter

Parter i Klimatkontrakt 2030 är:

- Umeå kommun.
- Myndigheterna: Statens Energimyndighet (Energimyndigheten), Verket för innovationssystem (Vinnova), Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas), Tillväxtverket, Trafikverket och Naturvårdsverket.
- Strategiska innovationsprogrammet Viable Cities.¹

3. Kommunens åtaganden

Umeå kommun avser vara en föregångare i omställningen till klimatneutrala städer och kommuner –med ett gott liv för alla, inom planetens gränser. Umeå kommun ska som ett led i det:

- genomföra Umeå kommunkoncerns åtgärdsprogram för att nå beslutade klimatmål.
- kraftsamla för Umeås klimatomställning tillsammans med näringsliv, civilsamhälle och akademi genom att samordna och driva Umeå klimatfärdplan, Umeås lokala klimatkontrakt.
- skapa omställningskraft i hela regionen genom att etablera Umeå som ett nav för innovation kring hållbar och jämställd stadsplanering, bland annat genom att stödja innovationsprojekt i samverkan med övriga städer i norra Sverige.

¹ Viable Cities är ett strategiskt innovationsprogram som finansieras av Energimyndigheten, Vinnova och Formas. Programmet har en löptid från 2017 till 2030 och har cirka 130 medlemmar, Vårdorganisation är KTH.

- etablera en kreativ hubb där olika kompetenser korsbefruktas, stärker kreativitet och innovation samt spelar en viktig och branschöverskridande roll i grön och digital omställning, i enlighet med New European Bauhaus.
- stärka Umeå som logistik- och energihubb i regionen genom att möjliggöra hållbara transport och logistiklösningar.
- ta fram en ny energiplan för Umeå kommun med bas i scenarioanalyser för Umeås framtida energisystem.
- aktivt medverka i EU:s mission – 100 klimatneutrala och smarta städer till 2030.
- fortsätta att utveckla "Systemdemonstrator för ett klimatneutralt Umeå baserad i den nya stadsdelen Tomtebo strand" liksom systemdemonstrator "Färdplan för mobilitetshubbar" tillsammans med Uppsala och Linköping.
- fortsätta att utveckla samverkansformer med civilsamhälle och invånare inom bland annat UMECOM – Umeås medborgarverkstad.

3.1. Kommunens klimatmål

Umeå kommun har fastställda miljömål som beslutades februari 2020 av en bred majoritet i kommunfullmäktige. De klimatrelaterade miljömålen för Umeå kommun-koncern är:

- Umeås konsumtionsbaserade klimatpåverkan minskar till 2 ton CO₂-ekvivalent per person till år 2040 och 1 ton till år 2050.
- Umeå ska vara klimatneutralt 2040², d v s ha nettonoll utsläpp av växthusgaser.
- Umeå kommunkoncern ska vara klimatneutral 2025, d v s ha nettonoll utsläpp av växthusgaser
- Transporternas klimatpåverkan i Umeå ska minska. Det ska ske genom att drivmedlen är fossilfria år 2030 och att det hållbara resandet ökar.
- År 2025 är andelen resor med kollektivtrafik, cykel eller till fots tillsammans minst 65 procent av alla resor för boende inom Umeå tätort.

3.2. Strategi

Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050. Det konkretiseras i andra övergripande målsättningar:

- Umeå ska vara klimatneutralt till 2040.

² Enligt nationella klimatmålen. Minskningstakten ska ske på ett sådant sätt att Umeå kommuns utsläppsutrymme inte överskrids. Utsläppsutrymmet utgår ifrån Parisavtalet och beräknas utifrån bästa tillgängliga forskning. Klimatneutralt Umeå innebär att senast år 2040 ska Umeå inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären. Målet innebär att utsläppen av växthusgaser från Umeå ska vara minst 85 procent lägre år 2040 än utsläppen år 1990.

- Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden.
- Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv.
- För att klara kompetensförsörjningen, förbättra arbetsmiljö och ge bättre medborgarnytta ska de möjligheter som den digitala transformationen innebär vara förstahandsalternativet för Umeå kommuns verksamhetsutveckling

Under 2021–2022 har Umeå kommunkoncern arbetat fram ett första åtgärdsprogram för att konkretisera vilka åtgärder som ska prioriteras för att minska utsläppen av växthusgaser under perioden 2023–2025. Kommunfullmäktige väntas ta beslut om åtgärdsprogrammet under slutet av 2022.

Digitalisering är en stark möjliggörare för klimatomställningen och de nya arbetsätten som växer fram. Därför är Umeå kommuns arbete med Digitalt först en viktig del av strategin framåt.

De övergripande målsättningarna är basen för kommunens planering och konkretiseras i översiktsplanen, vilken i sin tur utgör en integrerad strategi där klimatomställning, klimatanpassning och social hållbarhet skapar och möjliggör en helhet i stadsplaneringen för hela Umeå.

Umeå kommun planerar för en stad som håller ihop, med en närhetsprincip som ger förutsättningar till service, hållbart resande och hög trivsel. Genom att aktivt arbeta med blandade bostadstyper och upplåtelseformer skapas förutsättningar för social hållbarhet. Nya stadsdelar planeras för att möjliggöra en hållbar livsstil och befintliga stadsdelar kompletteras med nya funktioner och service. Det är i stadsdelarna som planering, strategier och målsättningarna konkretiseras i form av till exempel tekniska lösningar och sociala innovationer, men när investeringsplaner och affärsmodeller tar form ser vi inte bara till den enskilda lösningen eller stadsdelen.

Systemperspektivet lägger grunden för samverkan, där lösningar för resurseffektivitet, energiförsörjning, hållbar mobilitet, återbruk, digitalisering och social hållbarhet ska vävas samman.

För att uppnå en hållbar tillväxt och klimatmålen är Umeås arbete med social och kulturell hållbarhet centralt. I takt med att staden växer är det viktigt att löpande ta vara på kvaliteter och värna om betydelsen av lokal platsidentitet och socialt kapital. Umeå kommun har genomfört en unik kartläggning genom omfattande stadsdelsdialoger som gett ett brett kunskapsunderlag för att fortsätta stärka stadsdelarna utifrån invånarnas behov.

3.3. Organisation och ledning

För att nå klimatmålsättningarna krävs en ledning och styrning som kan prioritera och följa upp arbetet på ett effektivt sätt. Umeås kommunfullmäktige har beslutat om nya riktlinjer för aktiverande styrning som skapar förutsättningar för omställningskapacitet i hela kommunkoncernen. Kommunfullmäktige har i planeringsdirektiv och budget för 2023 och plan för 2024–2026 tydliggjort ansvar för genomförandet av målet Umeå ska vara klimatneutralt till 2040 och antagit ett program för målsättningen. Kommunfullmäktige har enligt samma struktur även antagit program för digital transformation, social hållbarhet och tillväxt. Samtliga program verkar gemensamt för en systemförändring där de holistiska perspektiven integreras i kommunens beslutsprocesser.

Ett program fungerar som en konkretisering och inramning av målsättningen och omfattar nya eller befintliga planer, strategier, projekt, tilläggsuppdrag, samverkansavtal och överenskommelser som är väsentliga för att nå målsättningen. Programmet för klimatneutralitet ska säkerställa att hela organisationen, inklusive de kommunala bolagen gemensamt styr mot att nå målen. Under 2023 implementeras det finansiella utvecklingsanslag som är knutet till programmet. Finansieringen ska växla upp och stödja verksamheternas klimatomställning.

Kommunfullmäktige har även beslutat om ett antal tilläggsuppdrag för att öka takten i klimatomställningen, bland annat att:

- Kommunstyrelsen och Umeå Energi har i uppdrag att samordna arbetet med att revidera kommunens energiplan. Det innefattar även en analys av de vägval kommunkoncernen står inför rörande energifrågorna för att minska växthusgasutsläppen.
- Kommunstyrelsen har i uppdrag att arbeta vidare med EU kommissionens satsning på Climate City Contract, med målet att teckna kontraktet.
- Fritidsnämnden har i uppdrag att i dialog med föreningslivet genomföra en analys av de verksamhetsmässiga konsekvenserna av framtida klimatförändringar, med särskilt fokus på fritidssektorns behov och förutsättningar när det gäller vintersporten.

3.4. Samverkan med näringsliv, akademi och medborgare

Under 2022 har den första versionen av Umeå klimatfärdplan utvecklats i samverkan med näringsliv, offentlig sektor, civilsamhälle och akademi. Umeå klimatfärdplan kommer möjliggöra ett starkare samarbete mellan kommunen och olika aktörer för att minska klimatutsläppen och ta ansvar för Umeås del av genomförande av Parisavtalet. I december 2022 signerar aktörerna Umeås första lokala klimatkontrakt när de ansluter sig till Umeå klimatfärdplan.

Umeå klimatfärdplan är en gemensam kraftsamling för Umeås klimatomställning, som möjliggör gemensamma prioriteringar och nya samarbeten. För att kraftsamla kring färdplanen driver Umeå kommun utvecklingen av olika stödfunktioner, exempelvis omställningsfunktion och uppföljningsverktyg som utvecklas gemensamt inom satsningen Klimatneutrala Umeå 2030.

I Umeå finns flera befintliga innovationsplattformar, Social Progress Innovation Sweden (SPIS), Digital Impact North, North Sweden Cleantech och Klimatneutrala Umeå 2030 liksom satsningar på medborgarengagemang som kopplas till arbetet. Umeå kommun lägger särskilt fokus på utvecklingen av Umecom, Umeås medborgarverkstad, ett community där aktörer i staden samlas för att tillsammans vara del i att lösa samhällsutmaningar.

Umeå har ett starkt föreningsliv och en stor andel av invånarna är engagerad i en eller flera föreningar. Umeå kommun har under flera år arbetet med konceptet Miljöskjutsar där föreningar kan ansöka om medel för att genomföra aktiviteter som främjar klimatneutralitet och Agenda 2030.

Umeå kommunkoncern har initierat och ingår i flera initiativ för att möjliggöra klimatomställningen tillsammans med näringslivet, civilsamhället och akademi. Några exempel:

- Strategiska partnerskap mellan Umeå kommun, Umeå Universitet, SLU och RISE där hållbar stadsplanering och klimatneutralitet är centrala delar. Genom partnerskapen formas nya innovationsprojekt för att bidra till klimatomställningen och är en viktig del av Umeås omställningsfunktion.
- Nätverk och råd: Umeå kommun har lång tradition med att arbeta i nätverk och råd för att möjliggöra samarbete med olika aktörer, exempelvis Nätverket för hållbart byggande och förvaltande, Nätverket för mat och klimat i norr, Industrirådet och Biofuel Region, Umeå Creative Industries Association
- Logistiskt nav: Det genomförs stora satsningar på Umeå hamn, järnvägen och fossilfritt flyg som möjliggör överflyttning till hållbara transportlösningar i regionen.
- Grön industri i Umeåregionen: Umeå kommunkoncern samverkar med den etablerade industrin i flera stora satsningar på klimatneutralitet. Därtill förbereder Umeå kommun industrimark för att möjliggöra nya hållbara etableringar. För att möjliggöra industriomställningen sker en bred samverkan med Umeå universitet, SLU och RISE som bidrar med kompetensförsörjning, innovation och ny kunskap inom t ex AI och digitalisering.
- Cirkulär ekonomi: Umeå kommunkoncern samverkar brett med näringslivet, universitetet och civilsamhället för cirkulära lösningar. Ett exempel är RE:Umeå där flera aktörer samarbetar för att etablera en cirkulär galleria i Umeå. Ett annat

fokus under 2023 är att etablera ett samlat byggåterbruk för att minska svinn av byggmaterial.

- Digital Impact North: ett samarbete med syfte att skapa en av de ledande regionerna i världen vad gäller strategisk digitalisering och ett smart hållbart samhälle. Ett samhälle som ses som banbrytande inom basindustri, hälsa, samhällsplanering och som internationellt ledande inom ett antal IT-relaterade kunskaps- och teknikområden.

3.5. Klimatinvesteringsplan

Umeå kommun har under året deltagit i nationella dialoger med Viable Cities och myndigheterna kring utvecklingen av klimatinvesteringsplaner liksom tagit del av det stöd som kommit via NetZeroCities som en del EU missionen 100 klimatneutrala städer. Inom kommunkoncernen har det påbörjats en förberedande analys av befintliga investeringsplaner för att se hur de kan användas i de metodstöd som tagits fram via Viable Cities och NetZeroCities. Utvecklingen av arbetet sker vidare under 2023 i samverkan med andra aktörer inom offentlig sektor, näringslivet och akademien, både lokalt i Umeå och nationellt.

Umeå kommunkoncern har i arbetet med åtgärdsprogrammet för klimatmålen genomfört en första kostnads- och effektbedömning av föreslagna åtgärder. Det möjliggör för organisationen att prioritera de åtgärder som ger störst miljö- och klimateffekt för den ekonomiska investeringen.

I arbetet med klimatinvesteringsplaner skapas förutsättningar att utveckla gemensamma och långsiktiga färdplaner med ett ekonomiskt perspektiv. Genom att visa klimatnytta och klimateffekter av planerade investeringar blir beslutsunderlagen bättre. Det finns även behov av att kunna påvisa mer värden av klimatomställningen och hur investeringarna bidrar till övriga hållbarhetsmål.

3.6. Digitalt stöd för genomförandet

Umeå kommuns arbete med digitalisering bygger en grundläggande förmåga att utveckla nya arbetssätt och initiativ inom organisationen och i partnerskap med andra aktörer. Digitaliseringen har en viktig roll i att effektivisera kommunens interna och externa processer. Effektiviseringen bidrar till att frigöra resurser som i sin tur kan bidra till att stärka kommunens utvecklingsförmåga. Utöver den kontinuerliga verksamhetsutvecklingen behöver digitaliseringen också bidra till den kulturomställning och den innovationsstruktur som krävs för att kunna ställa om i en digital tid och för att nå beslutade klimatmål. För att möjliggöra förflyttningen sker ett strukturerat arbete kring metodik för såväl användarinvolvering som förändringsledning.

En viktig förutsättning för omställning är också tillgång till relevant data av rätt kvalitet. Umeå kommuns arbete med att strukturera och klassificera stadens

verksamhetsinformation kommer att fortsätta, liksom att tillgängliggöra så mycket data som möjligt via Umeås öppna data plattform, <https://opendata.umea.se>.

Under 2023 kommer Umeå kommun att i samverkan med leverantören fortsätta utveckla det digitala verktyget ClimateOS som möjliggör en uppföljning och visualisering av emissionsdata och åtgärder. Relevanta åtgärder som Umeå kommunkoncern genomför för att minska utsläppen ska integreras i verktyget.

Tillsammans med Umeå och Kalmar kommun har SEI utvecklat det digitala verktyget Konsumtionskompassen, som nu kan användas av Sveriges kommuner för att illustrera, analysera och minska utsläppen från sin konsumtion ner på postnummernivå. Umeå kommun är även med i ett beviljat projekt för fortsatt utveckling av verktyget.

3.7. Innovationsnav för klimatneutrala kommuner

Som den största staden i norra Sverige vill Umeå fungera som innovationsnav och stödja arbetet med klimatneutrala städer och regioner. Genom att ta vara på Umeås erfarenhet av att delta i innovationsprocesser, projekt och nätverk regionalt, nationellt och internationellt kan vi bidra till den regionala utvecklingen. Det kommer bland annat ske genom en fortsatt satsning på New European Bauhaus och de nationella myndigheternas arbete med Visioner i norr.

Umeå kommer inom ramen för EU missionen 100 klimatneutrala och smarta städer 2030 verka för att det ska skapa möjligheter för norra Sverige. I arbetet kommer de sex största städerna i norra Sverige (Luleå, Skellefteå, Umeå, Örnsköldsvik, Sundsvall och Östersund) via N6- initiativet vara en viktig plattform. Därmed stödjer arbetet det redan pågående arbetet med att skapa en gemensam strategi för hållbar utveckling och klimatneutrala städer. Umeå har även ett starkt samarbete med Vasa i Finland, där klimatomställningen är ett utpekade område i den gemensamma utvecklingsstrategin.

3.8. Klimatanpassning

Umeå kommun har en föränderlig översiktsplanering och arbetar med att göra nya fördjupningar för olika områden i behov av förändring. Inriktningen är att arbeta där behoven är som störst eller göra tillägg för en fråga som inte är tillräckligt behandlad. Klimatanpassning är en integrerad del i översiktsplanen med tillhörande fördjupningar och strategier.

Umeå kommun har ett behov av att stärka kopplingen och samordningen mellan åtgärder för klimatanpassning och omställningen till klimatneutralitet. Klimatsäkerhet är ett växande område som kräver mer fokus i ett klimat under förändring och där extremväder blir mer vanligt. Det är viktigt att åtgärderna stödjer varandra och andra strategiska målsättningar. Det kan vara i allt från att klimatanpassa byggnader, till

stadsträd och grönytor som både kan bidra till en social hållbar stad, klimatneutralitet och klimatanpassning samtidigt.

Ett konkret exempel är ett nytt tilläggsuppdrag från kommunfullmäktige där Fritidsnämnden har fått i uppdrag att i dialog med föreningslivet genomföra en analys av de verksamhetsmässiga konsekvenserna av framtida klimatförändringar, med särskilt fokus på fritidssektorns behov och förutsättningar när det gäller vintersporten.

3.9. Klimatsmart mobilitet

Över hälften av klimatutsläppen i Umeå kommer från området resor och transporter, som därför är centralt att ställa om för att nå klimatmålen. Umeå kommun har genom studier och testbäddar skapat sig ett kunskapsunderlag om kön, socioekonomi, geografiska skillnader, normer och värderingar med koppling till mobilitet. Den kunskapen är värdefull för att kunna åstadkomma varaktigt förändrade resvanor och skapa ett hållbart mobilitetssystem i hela Umeå.

Umeå kommun har länge arbetat för ett mer effektivt och klimatsmart mobilitetssystem. Översiktsplanen och dess integrerade trafikstrategi styr mot en stadsplanering där hållbara färd sätt är prioriterade. Umeå kommun utgår från sex utvecklingsstrategier för en stad som håller ihop och där merparten av tillväxten sker inom en femkilometersradie samt i kollektivtrafiknära lägen på landsbygden. Det skapar förutsättningar för de hållbara färd sätten (buss, cykel, gång) samtidigt som tidigare motortrafikleder genom centrala Umeå kan omvandlas till stadsgator.

Under hösten 2022 har en större resvaneundersökning genomförts med det digitala verktyget TravelVu och nådde 30 000 slumpmässigt utvalda Umeåbor. Det kommer ge en förnyad insikt i Umeåbornas resvanor och förändringar från förra undersökningen som genomfördes 2014. Datat kommer att sammanställas och analyseras för att kunna presenteras som ett förnyat beslutsunderlag under 2023.

Umeå kommun genomför utredningar och innovationsprojekt för att möjliggöra bra beslutsunderlag för kommande investeringar. En viktig satsning är Umeås deltagande i att utveckla systemdemonstratorer. Tillsammans med Uppsala, Linköping och Malmö arbetar Umeå kommun med systemdemonstrator "Färdplan för mobilitetshubbar" för att ta fram en vägledning för att upprätta mobilitetshubbar. Umeå utvecklar även en egen platsbaserad systemdemonstrator med bas i stadsdelen Tomtebo strand som ett sätt att möjliggöra den hållbara och klimatneutrala stadsdelen att växa fram.

Umeås geografiska läge, det exportintensiva näringslivet och avancerad forskning vid de tre universitet är viktiga aspekter när det gäller resande till och från regionen. Umeåregionen är beroende av effektiva och tillförlitliga transporter nationellt och internationellt. Samtidigt har Umeå ett högre konsumtionsbaserat utsläpp från flyget,

än ett nationellt genomsnitt. Det gör flygets klimatomställning till en viktig fråga. Tillsammans med Swedavia, RISE och Biofuel-region undersöker Umeå kommun hur norra Sverige kan bidra till flygets omställning, genom projektet Fossilfritt flyg i norra Sverige, FFFLY, vilket kommer slutredovisas under 2023.

3.10. Rapportering och uppföljning

Umeå kommunkoncern har fastställda indikatorer för klimatmålen som ska utvecklas och konkretiseras ytterligare i genomförandet och kommande uppföljning av det kommunkoncerngemensamma åtgärdsprogrammet. Inom Umeå klimafärdplan åtar sig anslutna aktörer att årligen redovisa aktiviteter och insatser till en gemensam sammanställning. Det digitala omställnings- och uppföljningsverktyg som kommunen använder för visualisering av hela Umeås klimatutsläpp (Climate View / ClimateOS) ska koordineras med uppföljningen av arbetet inom Umeå klimafärdplan.

4. Viable Cities åtaganden

Innovationsprogrammet Viable Cities genomförs i bred samverkan, för att bidra till att ställa om till klimatneutrala städer 2030 som en del i det svenska åtagandet att uppfylla mål i Agenda 2030 och Parisavtalet. I detta ingår att vara internationella föregångare i städers omställning.

Viable Cities arbetar med en bredd av aktörer på tvärs över vetenskapliga discipliner, branscher och samhällssektorer. Det kopplar samman excellenta forskningsmiljöer med stora och små företag inom en rad branscher samt offentliga verksamheter och civilsamhällesorganisationer.

Inom ramen för den roll som Viable Cities har som strategiskt innovationsprogram kommer programmet att verka för följande::

4.1. Bättre regler

Viable Cities har för avsikt att skapa ett kompetensstöd med tillhörande policylabbar för att ge kommunen bättre överblick avseende nuvarande och kommande svensk och europeisk lagstiftning, regler och normer av relevans för städers klimatomställning. Detta innefattar processtöd för förändring av regelverk och normer för att i praktiken underlätta klimatomställningen. Detta kommer i ett första steg att koppla till utvecklingsarbetet kring systemdemonstratorer (se avsnitt 6).

4.2. Innovationer

För att underlätta för kommunen att implementera innovation som påskyndar klimatomställningen, kommer Viable Cities att bidra med kompetensnätverk och processtöd, bland annat genom att engagera andra strategiska innovationsprogram i

den fortsatta utvecklingen av Klimatkontrakt 2030, framför allt inom mobilitet, energi, byggd miljö, cirkulär ekonomi, hälsa och digitalisering. Utifrån samarbetsavtalet som finns med det strategiska innovationsprogrammet Drive Sweden kring klimatsmart mobilitet kommer samverkan utvecklas ytterligare med såväl städer som myndigheter kring detta område, inte minst med Trafikverket.

4.3. Samordnad finansiering

Viable Cities kommer på följande sätt understödja kommunens behov av finansiering av klimatomställning och verka för samarbete och synergi mellan myndigheter och andra aktörer som finansierar klimatomställning och hållbar stadsutveckling.

- Viable Cities kommer fortsatt arbeta med Klimatkontrakt 2030 med de 23 städerna och fem myndigheterna som är involverade i detta.
- Viable Cities har genom Rådet för Hållbara Städer startat ett samarbete för att skapa synergi mellan statliga myndigheters bidrag till städernas klimatomställning och Klimatkontrakt 2030. Myndigheterna utvecklar samordningen kring de olika insatser som pågår inom området hållbar stadsutveckling, se 5.3 Samordnad finansiering.
- Viable Cities samarbetar med Kommuninvest och Europeiska Investeringsbanken EIB m fl i syfte att utveckla former för att förstärka den långsiktiga finansieringen av kommunens klimatinvesteringsplan.

Viable Cities arbetar vidare med att utveckla former för klimatinvesteringsplaner för städer med sikte på att stödja samtliga städer i satsningen Klimatneutrala städer 2030.

4.4. Samspel med EUs mission klimatneutrala städer

Viable Cities samverkar nära med de stödstrukturer som byggs upp kring EUs mission om klimatneutrala städer 2030 – såväl en plattform för EUs mission (EU mission platform, NetZeroCities) som CapaCITIES, ett nätverk av nationella noder, som partnerskapsprogrammet Driving Urban Transitions (DUT).

5. Myndigheternas åtaganden

Myndigheterna åtar sig att samverka inom det strategiska innovationsprogrammet Viable Cities. Myndigheterna bidrar på så sätt till syftet med det missionsdrivna arbetet att ställa om till klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser.

Klimatkontrakt 2030 innebär att nya arbetssätt behöver utvecklas, såväl mellan olika aktörer och organisationer som mellan olika styrnivåer.

Under 2023 fortsätter myndigheterna utveckla arbetet i det myndighetsövergripande innovationsteamet. En fortsatt dialog med städer och regioner är viktig för att fånga upp behov och bidra till systemomställning. Arbetet innebär en aktiv medverkan i "Transition Lab Forum" som Viable Cities faciliterar, där gemensamma workshops, reflekterande samtal och lärseminarier är en viktig del. Nya arbetssätt kan även bestå i att myndigheterna initierar experiment och pilotprojekt.

Myndigheterna åtar sig att fortsätta det gemensamma arbetet kring följande utveckling under 2023 för att stödja kommunernas klimatomställning:

5.1. Lärande arbetssätt för policyutveckling

Myndigheterna samverkar för att skapa förutsättningar för en proaktiv dialog och lärande kring policyutveckling samt befintligt och kommande regelverk inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning.

Under 2023 utforskar och testar myndigheterna former, exempelvis policylab, för att identifiera hinder och utmaningar inom policy och regelverk för hållbar stadsutveckling och klimatomställning.

Myndigheterna fortsätter att bidra i aktiviteter som främjar utvecklingen av klimatinvesteringsplaner, digitalisering och datadelning, systemdemonstratorer och samverkansprocesser som rör flernivåstyrning.

Under Sveriges EU-ordförandeskap våren 2023 kommer myndigheterna vara involverade i flera av de cirka 150 EU-möten som kommer att hållas i landet. Mötena är arenor för lärande och policyutveckling och städer och regioner är viktiga deltagare. Bland annat planeras diskussioner om EUs urbana agenda om hållbar stadsutveckling och en konferens om Gröna städer.

5.2. Stöd till forskning, innovation och utveckling

Myndigheterna finansierar insatser för forskning, innovation, utveckling och systeminnovation som stödjer en snabbare klimatomställning.

Myndigheternas stöd riktar sig till olika typer av forskning, innovation, tillämpning och demonstration och till viss del investeringstöd. Stöd tillhandahålls genom öppna utlysningar och andra former så som till exempel beställarnätverk, behovsägarnätverk och innovationsupphandling.

Som en del i omställningsarbetet har myndigheterna³ och Viable Cities lanserat en satsning på urbana systemdemonstratorer. Under hösten 2022 genomfördes en första, så kallad designfas inom satsningen. Under 2023 kommer en uppföljande

³ Vinnova

utlysning genomförs. Syftet med satsningen är att skapa en insatsform som tar ett tydligare systemperspektiv på omställningsarbetet.

5.3. Samordnad finansiering

För att skapa bättre framförhållning och samlad information utvecklar myndigheterna löpande samordningen kring de olika insatser som pågår inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning. Arbetet görs inom ramen för flera av myndigheternas befintliga uppdrag och uppgifter exempelvis Rådet för hållbara städer, strategiska innovationsprogram, de nationella forskningsprogrammen för klimat och hållbart samhällsbyggande, och europeiska regionala utvecklingsfonden.

Under 2022 har myndigheterna initierat ett första test med några av städerna för att i dialog utveckla en metod för portföljanslys av myndigheternas samlade finansiering till städer. Innovationsarbetet avser att fortsätta under 2023. Det långsiktiga målet är att arbetet ska bidra i arbetet med städernas klimatinvesteringsplaner.

Hållbarstad.se är Rådet för hållbara städernas gemensamma webbplats. Under 2023 fortsätter utvecklingsarbetet med webbplatsen dels för att fortsatt synliggöra kommande finansieringsmöjligheter, dels för att göra den mer tydlig och användarvänlig.

5.4. Deltagande i europeiska initiativ för hållbara städer

Myndigheterna ingår och arbetar med flera olika europeiska initiativ för att stödja utvecklingen av hållbara städer och samhällen.

I arbetet med att stödja svenskt deltagande i forskningsprogrammet Horisont Europa 2021–2027 ingår att bidra i utformning av utlysningar och aktiviteter samt informera och ge råd till aktörer som planerar att delta i ansökningar i olika europeiska satsningar. Myndigheterna samverkar även i genomförande av EUs regionala utvecklingsfond 2021–2027 med insatserna för hållbar urban utveckling.

Myndigheterna fortsätter medverka i partnerskapet Driving Urban Transitions to a Sustainable Future⁴, där utlysningar och andra aktiviteter inom området hållbar stadsutveckling kommer att vara aktuellt under de kommande åren samt EU-kommissionens satsning New European Bauhaus⁵, European Urban Initiative (EUI)⁶ och Urbact⁷

Myndigheterna bidrar även för att utveckla stödjande funktioner för de städer som valts ut att ingå i missionen 100 klimatneutrala städer. Ett exempel är programmet

⁴ Energimyndigheten, Formas och Vinnova

⁵ New European Bauhaus lyfter fram betydelsen av estetiska, sociala och kulturella värden i den gröna omställning.

⁶ European Urban Initiative, är en hub för hållbar stadsutveckling på EU-nivå. EUI ska erbjuda stöd till städer för att förbättra och öka sin kapacitet i att utforma strategier, policyer och projekt för hållbar stadsutveckling. (urban-initiative.eu).

⁷ Urbact är ett europeiskt samarbetsprogram för utbyte och lärande inom hållbar stadsutveckling, Tillväxtverket.

CapaCITIES⁸. Genom CapaCITIES initieras och stärks nationella förändringsprocesser för att etablera nationella nätverk och styrningsstrukturer.

6. Strategiska utvecklingsprojekt 2023

Under 2023 kommer följande strategiska utvecklingsprojekt att bedrivas inom Viable Cities Transition Lab i samverkan med övriga kommuner, med syfte att vid den kommande revideringen av Klimatkontrakt 2030 kunna vidareutveckla innehållet i kontraktet.

6.1. Systemdemonstration

Viable Cities utvecklar i samarbete med myndigheter systemdemonstratorer som en ny insatsform för att driva innovation på systemnivå. Detta för att åstadkomma transformation i linje med mission klimatneutrala städer 2030. En systemdemonstrator genomförs för att demonstrera omställning av hela samhällssystem i verklig miljö. En viktig del i insatsformen är en portfölj av insatser där nya lösningar, modeller, initiativ och experiment kopplas ihop till en större helhet. Många aktörer från olika sektorer mobiliseras i syfte att lära för att skala. Systemdemonstratorerna tar sin utgångspunkt i centrala områden i Klimatkontrakt 2030 och är tänkta att bidra till revideringar av kontraktet utifrån insikter från arbetet.

Vinnova och Viable Cities har tillsammans under 2022 inlett en designfas för att utforska hur systemdemonstratorer kan bli ett kraftfullt verktyg för omställningen till klimatneutrala städer. I samverkan med ett antal städer har sex konsortier inlett designfasen hösten 2022. Under 2023 planeras en utlysning för etableringsfas med ambitionen om att möjliggöra för ett antal systemdemonstratorer i Sverige. Parallellt planeras för fyra systemdemonstratorer i Bogotá (Colombia), Bristol (Storbritannien), Curitiba (Brasilien) och Makindye Ssabgabo (Uganda) inom Climate Smart Cities Challenge tillsammans med UN-Habitat. Ambitionen är att under 2023 stärka erfarenhetsutbytet mellan systemdemonstratorer nationellt och internationellt.

6.2. Konkurrenskraft och finansiering

En grundtes i missionsdriven innovation är att staten och offentliga organisationer på olika nivåer i samhället tar en aktiv roll i att samskapa och omforma marknader i samspel med näringslivet och andra samhällsaktörer som akademi och civilsamhälle. En stark mobilisering för omställning till klimatneutralitet kan ge förutsättningar för företag i Sverige att utveckla nya affärsstrategier som ger konkurrenskraft genom att driva en omställning till ett klimatneutralt och hållbart samhälle. Detta är avgörande för Sveriges ambition att vara världens första fossilfria välfärdsland och vårt klimatpolitiska ramverk. Under 2023 kommer Viable Cities att ytterligare förstärka

⁸ Energimyndigheten och Viable Cities deltar.

samverkan med näringslivet för att kraftsamla för omställning. Det kommer att ske på flera nivåer. Inte minst genom samverkan med initiativ som Fossilfritt Sverige och Omställningslyftet. Likaså kommer utveckling ske för att förstärka den lokala mobiliseringen av företag i Klimatkontakt 2030 att utforskas.

Ett centralt inslag i Klimatkontrakt 2030 är att skapa en klimatinvesteringsplan med ett brett perspektiv på vilka investeringar som behöver ske för att åstadkomma klimatomställningen till 2030 i en stad (i betydelsen ett bredd av aktörer inklusive medborgare, civilsamhälle, företag, akademi och offentliga organisationer). I genomsnitt bedöms kommunen själv ha rådighet över cirka 15 procent av de investeringar som behövs. Ett angeläget arbete är att samla rätt aktörer från näringsliv (inklusive finansiell sektor), offentliga aktörer och civilsamhälle för att få till stånd nödvändiga investeringar och omrikta finansiella flöden för att ställa om till klimatneutralitet och samtidigt säkra mervinster av klimatomställningen som arbetstillfällen, ökad hälsa, inkludering och attraktiva livsmiljöer. Även upphandling är ett centralt inslag här. Viable Cities arbete kommer att fortsätta under 2023 för att säkra mobilisering av investeringar och utveckla metoder för klimatinvesteringsplaner.

6.3. Medborgarengagemang

Nuvarande samhällsutmaningar innebär att flera kriser sammanfaller med klimatkrisen. Det gäller bl a pandemin, kriget i Ukraina, kriser vad gäller energi, mat, råvaror och kritiska mineraler, biodiversitet och demografi. Detta innebär samtidigt en demokratisk utmaning där växande andelar av befolkningen känner sig utanför.

Detta ökar behovet av satsningar som syftar till inkludering och att sätta medborgarna i centrum för omställningen till klimatneutralt och hållbart samhälle, bl.a. genom nya former för medborgarinvolvring (exv. medborgarråd) och utveckling av attraktiva livsmiljöer (exv. New European Bauhaus). Viable Cities kommer under 2023 att vidareutveckla samarbete med städer, myndigheter och andra aktörer för att skapa förutsättningar för medborgarengagemang i klimatomställningen. Inte minst genom utveckling av nya former av medborgarinvolvring i lokala klimatkontrakt och samspel med europeiska satsningar på området.

6.4. Mission klimatneutrala städer 2030 internationellt

EU sjösatte i oktober 2021 fem missioner för ett nytt och innovativt sätt att arbeta tillsammans och förbättra människors liv i och utanför Europa. De fem s k uppdragen ska tackla stora samhällsutmaningar som hälsa, klimat och miljö och formulerar ambitiösa och tidsatta mål som ska nås till 2030. Ett av dem är 100 klimatneutrala och smarta städer – med och för medborgarna (kallad Cities Mission) som är en viktig del i att leverera Europas gröna giv med sikte på en klimatneutral kontinent 2050. Detta innebär en väsentlig förstärkning av det svenska arbetet med mission klimatneutrala städer 2030 och med Klimatkontrakt 2030 som verktyg för detta.

Under 2023 sker utvecklingsarbete för att ytterligare stärka kopplingen mellan det svenska och europeiska arbetet med mission klimatneutrala städer 2030. Det sker inom en rad initiativ som involverar såväl städer, myndigheter som Viable Cities som program. Exempel är NetZeroCities (som är en plattform för genomförande av Cities Mission, med utvecklingsarbete kring bl a Climate City Contract och Climate Investment plans), partnerskapet Driving Urban Transitions, CapaCITIES, New European Bauhaus m fl. New European Bauhaus-initiativet lanserades av EU-kommissionen i januari 2021, och kopplar samman EUs gröna giv med vår byggda miljö. I genomförandeplanen för Cities Mission pekar EU-kommissionen på att EUs Climate City Contract ska möjliggöra medverkande städer att integrera och stärka värden och principer i New European Bauhaus-initiativet i sina planer för klimatneutralitet. Arbetet kring New European Bauhaus sker i samverkan med Boverkets (Rådet för hållbara städer) regeringsuppdrag att samordna Sveriges medverkan i New European Bauhaus.

En fortsatt utveckling av det globala samarbetet kring klimatneutrala städer 2030 kommer att ske. Detta tar framför allt utgångspunkt i ett flertal redan pågående arbeten, till exempel kopplat till det svenska ordförandeskapet i EU under våren 2023 och fortsättningen av Climate Smart Cities Challenge i de fyra städerna utanför EU i samarbete med UN-Habitat.

7. Gemensamt arbete kring uppföljning, utvärdering och uppdatering

Viable Cities och kommunen är överens om att genomföra en årlig uppföljning av kommunens resultat inom ramen för Klimatkontrakt 2030. Viable Cities tar fram underlag för en årlig uppföljning på kommunal och nationell nivå.

7.1. Viktigaste uppdateringar för kommunen

Kommunfullmäktige har i planeringsdirektivet för 2023 och plan för 2024–2026 sjösatt den nya modellen för aktiverande styrning och program för ett klimatneutralt Umeå 2040, vilket tydliggör ansvar för klimatomställningen inom kommunkoncernen. Ett finansiellt utvecklingsanslag har kopplats till programmet, som kommer möjliggöra en ökad omställningsförmåga i organisationen för att nå klimatmål och genomföra åtgärdsprogrammet.

Umeå kommun blev under året utvald att medverka i EU missionen 100 klimatneutrala och smarta städer 2030. Det är en viktig satsning för att möjliggöra omställningen på lokal nivå genom olika innovationsprojekt och riktade satsningar under kommande år. Genom satsningen vill Umeå även verka för att det ska få genomslag i hela regionen och öka samverkan både i norra Sverige och med Vasa.

Under året har Umeå även arbetat med New European Bauhaus och den nationella satsningen på Gestaltad livsmiljö. Vi har under året knutit samman stora initiativ från EU och nationellt för att på lokal nivå skapa en hållbar planering.

Umeå klimatfärdplan har vidareutvecklats under året med fokus på näringslivets medverkan, där exempelvis så kallade färdplansverkstäder genomförts liksom ett flertal träffar och seminarier. I slutet av 2022 signeras Umeås första lokala klimatkontrakt då en rad aktörer ansluter till Umeå klimatfärdplan under festliga former.

Under året har ReVolt lanserats - Umeås återbruksgalleria, där olika kreatörer får en möjlighet att driva verksamhet mitt i centrala Umeå. Det ger tillsammans med UMECOM:s utveckling möjlighet att involvera fler i klimatomställningen. UMECOM är Umeås medborgarverkstad där fler kan göra verklighet av sina idéer. Genom att samlas, skapa och vara kreativa kan idé gå till genomförande för att göra Umeå roligare, bättre och hållbarare att bo och leva i.

7.2. Mest angelägna erfarenheter att dela för kommunen

- UMECOM Umeås medborgarverkstad är en modell för medborgar- och civilsamhällesengagemang .
- Öppna data-plattform: Lärdomar om hur öppna data kan struktureras och hantearas liksom samverkan med andra aktörer för att möjliggöra mer öppna data.
- Umeås första lokala klimatkontrakt i form av anslutning till Umeå klimatfärdplan sjuksätts i december 2022: en flerårig förankringsprocess som resulterat i en bred samsyn och stort engagemang bland företag, organisationer, akademi och offentliga verksamheter.
- Konkreta initiativ har startats upp för att accelerera cirkulär ekonomi/skapa affärssnytt från återbruk i Umeå (RE:Umeå) och återbruk av byggmaterial i Umeå.

7.3. Viktigaste uppdateringar för Viable Cities

Under 2022 har ett omfattande arbete gjorts för att ge goda förutsättningar för alla 23 signerande städer att fördjupa sitt arbete med mission klimatneutrala städer 2030, då 14 städer tillkommit i oktober 2021. Vidareutveckling har gjorts av plattform för snabbare lärande genom Viable Cities Transition Lab Forum, City Labs, Klimatfrukostar och en rad olika format för möten mellan städer och myndigheter och andra aktörer. Vidare har samspelet med de signerande myndigheterna utvecklats för att fördjupa processen med Klimatkontrakt 2030 ytterligare. Viable Cities har även bidragit med underlag till regeringsuppdraget om lokal och regional klimatomställning som är ett av underlagen till regeringens kommande klimatpolitiska handlingsplan.

Under året har arbetet intensifierats för att utveckla praktiska och forskningsbaserade verktyg och metoder för klimatinvesteringsplaner. En första prototyp av ett beräkningsverktyg finns sedan i oktober tillgängligt för samtliga 23 signerande städer. Under året har också konceptutveckling kring systemdemonstratorer fortsatt och under hösten har en designfas av en helt ny satsning lanserats i samarbete mellan Vinnova och Viable Cities som involverar ett flertal städer.

Under 2022 har Viable Cities ansvarat för ett regeringsuppdrag, Thriving North (stöd till innovationsarbete inom hållbar stads- och samhällsutveckling i Norrbotten och Västerbotten). En första prototyp av ett regionalt klimatkontrakt utvecklats med en arbetsgrupp med representanter från regionerna och länsstyrelserna i Västerbotten och Norrbotten. Vidare har en plattform initierats för regional samhällsomställning i norra Sverige. Plattformen, med namnet Thriving North, bärs nu vidare av fler aktörer i de fyra norra regionerna.

EUs arbete med mission klimatneutrala städer 2030 har intensifierats under året. I september 2021 lanserades mission Klimatneutrala städer 2030 som en av de fem missionerna. Då inbjöds städer över hela Europa att göra en intresseanmälan att bli föregångare i omställningen till klimatneutralitet. Så mycket som 377 städer anmälde intresse. I juni 2022 valdes 112 städer ut för att bli pionjärer i klimatomställningen, varav 100 inom EU och 12 i associerade länder. Av dessa 112 finns sju svenska städer som återfinns bland de 23 som signerar Klimatkontrakt 2030.

Den europeiska plattformen NetZeroCities har under det senaste året inlett arbetet med att stödja implementeringen av mission klimatneutrala städer 2030 inom EU. Inte minst för att underlätta omställningen i de 112 städerna. Viable Cities medverkar i arbetet. NetZeroCities håller nu på att utforma ett klimatkontrakt för städer i hela EU som verktyg för snabbare klimatomställning. Här är klimatinvesteringar en viktig del.

Två nya kompletterande initiativ har initierats under 2022 som ska stötta mission klimatneutrala städer 2030 i EU. Det första är partnerskapet Driving Urban Transitions där Viable Cities deltar tillsammans med Vinnova, Energimyndigheten och Formas från Sverige. Här sker samarbetet med nationella aktörer från ett stort antal länder. Framför allt handlar det här om finansiering av internationella satsningar inom tre områden som kan bidra till snabbare klimatomställning: energipositiva stadsdelar, cirkulär urban ekonomi och 15-minutersstaden. Det andra är initiativet CapaCITIES. Detta EU-samarbete syftar till att underlätta etableringen av nationella strukturer för att möjliggöra klimatomställningen i städer liknande Viable Cities i Sverige och CitiES2030 i Spanien.

Den globala innovationstävlingen Climate Smart Cities Challenge har under året gått in i en ny fas och team av företag och organisationer arbetar nu i de fyra städerna utanför EU i samarbete med UN-Habitat.

7.4. Viktigaste uppdateringar för myndigheterna

Arbete inom myndigheternas Innovationsteam

Under 2022 har myndigheterna i Klimatkontraktet fortsatt utveckla arbetet inom sitt innovationsteam. Teamet har bland annat sammanställt en överblick av myndigheternas olika stödformer och finansieringsinstrument och medverkat till att utlysningar som rör klimatomställning och hållbara städer kontinuerligt publiceras på webbplatsen Hållbarstad.se.

Innovationsteamet har medverkat i Viable Cities Transition Labs och deltagit i workshops och möten i syfte att lära mer om städernas klimatinvesteringsplaner och myndigheternas roll i arbetet. Tillsammans med några av städerna har innovationsteamet testat att utveckla stöd och former för analys av myndigheternas gemensamma finansiering (bl a olika forskning- och innovationsprogram, stadsmiljöavtal) de senaste fem åren. Syftet är att arbetet på sikt ska bidra till åtaganden om samordnad finansiering och städernas arbete med klimatinvesteringsplanering.

I myndigheternas löpande arbete finns många åtgärder och initiativ som har betydelse för städernas arbete med klimatomställning. Att samla och informera om dessa är en viktig uppgift för myndigheterna. Nedan följer ett urval som stöder eller på annat sätt berör städerna.

Stöd till forskning, innovation och utveckling

Under året har myndigheterna genomfört flera utlysningar i syfte att underlätta omställningen i städer.

Vinnova har i samarbete med Viable Cities bland annat genomfört utlysningen Designfas av urbana systemdemonstratorer. En uppföljande utlysning sker våren 2023, Andra exempel från Vinnova är Hållbar tillgänglighet i hela Sverige, om mobilitet i glesbygd, i samarbete med Drive Sweden och Viable Cities, Civilsamhällets lösningar för klimatomställning, samt Innovationer för en minskad elanvändning i samarbete med Energimyndigheten.

Tillväxtverket har haft utlysningar från Europeiska Regionala utvecklingsfonden, Ta fram lokal strategi för Hållbar urban utveckling, och utlysningen Driva plattform för samverkan och erfarenhetsutbyte. Staden som nav för grön och digital omställning är en satsning inom Omställningslyftet som också finansieras av Regionalfonden. Satsningen syftar till att ta fram nya praktiska arbetssätt för att arbeta med systeminnovation för lokal, grön omställning.

Formas har genomfört utlysningen Klimatneutrala och inkluderande kommuner för att öka kommuners kapacitet och förmåga att påskynda omställningsarbetet mot klimatneutralitet som kännetecknas av social inkludering och jämlika livsvillkor. Inom det nationella forskningsprogrammet för hållbart samhällsbyggande har

Formas genomfört en utlysning på Forskarskolor för hållbart samhällsbyggande. Forskarskolorna syftar till att stärka kompetens- och kunskapsutvecklingen och är alla tydligt tvärvetenskapliga, praktisknära och utmaningsdrivna. Flera kommuner ingår i forskarskolorna. Formas finansierar även varje år många forsknings- och innovationsprojekt inom miljö, samhällsbyggnad och areella näringar i flertalet nationella och internationella utlysningar.

I Trafikverkets utlysningar om Stadsmiljöavtal kan kommuner och regioner söka stöd som leder till en ökad andel persontransporter med kollektivtrafik eller cykeltrafik och hållbara godstransportlösningar.

Energimyndigheten har genomfört utlysningar inom följande program som är relevanta för hållbara städer och samhällen, Människa, Energisystem och samhälle, Spara och Bevara, Design för energieffektiv vardag, Transporteffektivt samhälle samt E2B2, Energieffektivt byggande och boende, Forskarskola Energisystem samt Biobaserat samhälle-Bio+.

Energimyndigheten finansierar sedan många år beställargrupper och nätverk för att skapa en plattform för nära samverkan mellan branschaktörer och staten i syfte att minska energianvändningen i byggnader. Energimyndigheten finansierar även den kommunala och energi- och klimatrådgivningen som riktar sig till hushåll och privata aktörer.

Impact Innovation är namnet på nästa generation strategiska innovationsprogram. Utlysning för förberedelseprojekt öppnades under året. En av de tre inriktningarna är Attraktiva och välfungerande samhällen, där inte minst städer är en viktig målgrupp.

På ett internationellt plan utlyser Formas, Energimyndigheten och Vinnova tillsammans medel så att aktörer verksamma i Sverige kan delta i internationella forsknings- och innovationsprojekt som tar sig an urbana utmaningar inom det europeiska partnerskapet Driving Urban Transition (DUT). I första utlysningen ingår 27 länder. På ett övergripande plan adresserar partnerskapet frågor om energi, mobilitet och resursanvändning i en urban kontext.

Myndigheters arbete och särskilda regeringsuppdrag

Energimyndigheten har arbetat tillsammans med Tillväxtanalys, Trafikanalys och Länsstyrelsen i Uppsala län för att ta fram underlag till regeringens nästa klimathandlingsplan. I uppdraget om lokal och regional klimatomställning genomfördes ett stort antal dialoger med kommuner, regioner, myndigheter, forskningsaktörer, näringsliv och andra relevanta aktörer ligger till grund för hindersanalysen och de förslag till styrmedel eller åtgärder som presenterades. På Energimyndigheten pågår en stor mängd uppdrag relaterade till elektrifieringsstrategin, energieffektivisering och trygg energiförsörjning samt uppbyggnaden av ett nationellt centrum för koldioxidavskiljning och lagring (CCS).

Klimatkontraktmyndigheterna ingår även som fem av 14 medlemmar i Regeringens Råd för hållbara städer. I mars 2022 fick rådet ett förlängt och ändrat uppdrag med tydligare fokus på att arbeta mot mål 11 Hållbara städer och samhällen i Agenda 2030. Flera av myndigheterna har medverkat i Boverkets koordineringsuppdrag inom nytt europeiskt Bauhaus (NEB). Ett exempel är utlysningen Idéer för framtidens Kiruna, Gällivare, Boden, Luleå, Skellefteå och Umeå – idéskisserna klara i projektet Visioner: i norr – Hållbar Stad (hallbarstad.se).

Trafikverkets kunskapsforum – Arena transporteffektiv stadsmiljö är en del av ett regeringsuppdrag (2019–2022) om att genomföra informations- och kunskapshöjande åtgärder för omställning av transportsektorn till fossilfrihet. Ett forsknings- och innovationsprogram för Geofencing som finansieras av Trafikverket och drivs av Closer på Lindholmen samlar nödvändiga aktörer inom samhälle, näringsliv och akademi för att tillsammans ta fram lösningar som ska främja användningen av geofencing i styrning av transportsystemet.

Ett axplock av arbeten som berör utveckling av systeminnovation är Utvecklade arbetssätt och processer för ökade synergier mellan regionala, nationella och internationella innovationsinsatser, Systeminnovation i städer, (Vinnova), Stärka det regionala arbetet med hållbar utveckling (flera myndigheter), bidra till kommande diskussioner om EUs urbana agenda (Formas) samt Vinnovas satsning på att stödja städernas förmåga att leda och organisera innovation, bl a genom det följeforsknarnätverk som i snart 10 år följt utvecklingen av satsningen Innovationsplattformar för hållbara städer, och projektet Accelerera som utvecklar och erbjuder stöd för innovationsledning i kommunerna enligt ISO-standard.

Ny myndighet bland signatärerna

Naturvårdsverket har beslutat att signera Klimatkontrakt 2030 i december 2022 och kommer därmed att fortsatt vara delaktiga i processen.

8. Kontraktet

Parterna är överens om att dessa gemensamma åtaganden, så som de formuleras ovan, ska gälla för 2023. Den första versionen av Klimatkontrakt 2030 signerades 2020. Klimatkontraktet ska uppdateras och förnyas inför varje nytt år.

Klimatkontrakt 2030

Mellan Umeå kommun, myndigheterna
Energimyndigheten, Vinnova, Formas, Tillväxtverket,
Trafikverket, Naturvårdsverket samt Viable Cities.

Stockholm den 8 december 2022. Parterna är överens om att dessa gemensamma åtaganden, så som de formuleras ovan, ska gälla för 2023. Den första versionen av Klimatkontrakt 2030 signerades 2020. Klimatkontraktet ska uppdateras och förnyas inför varje nytt år.

Hans Lindberg

kommunstyrelseordförande,
Umeå kommun

Olga Kordas

programchef,
Viable Cities

Robert Andrén

generaldirektör,
Energimyndigheten

Darja Isaksson

generaldirektör,
Vinnova

Johan Kuylenstierna

generaldirektör,
Formas

Elisabeth Backteman

generaldirektör,
Tillväxtverket

Roberto Maiorana

generaldirektör,
Trafikverket

Björn Risinger

generaldirektör,
Naturvårdsverket

Bilaga 1 – länkar till dokument

Nedan finns länkar till de mest relevanta dokumenten i relation till Klimatkontrakt 2030 för Umeå.

Länkar till relevanta dokument

[Umeås kommun klimatkontrakt 2030 \(version 2021\)](#)

[Åtgärdsprogram för klimatmålen \(2022\)](#)

[Umeås lokala miljömål 2020 \(2020\)](#)

[Umeå Klimatfärdplan \(2022\)](#)

[Planeringsförutsättningar 2023 och plan 2023–2025 \(2022\)](#)

[Översiktsplan för Umeå kommun](#)

[Näringslivsstrategi \(2019\)](#)

[Miljöskjutsen](#)

[Åtgärdsprogram för renare luft \(2015\)](#)

[Cykeltrafikprogram \(2018\)](#)

[Fotgängarprogram \(2019\)](#)

[Strategisk plan för Umeå kommun 2016–2028 \(2016\)](#)

[Strategier för hållbar tillväxt](#)

[N6-initiativet](#)

[Avfallsplan Umeåregionen \(2021\)](#)

[Parkeringsprogram \(2013\)](#)

[Godstrafikprogram \(2018\)](#)

[Kollektivtrafikprogram \(2021\)](#)